

Egy pódiumművész pályája

Péntek Imre
(1942, Lenti) költő, kritikus,
Zalaegerszegen él,
József Attila-díjas

„Jelentés a szívdobogásról”. A versmondás Piafja: Pálffy Margit, Antológia Kiadó, 2019.

A színészi pályák néha elperegnek a szemünk előtt, felvillan néhány éles kép, maradandó élmény, sikeres előadás, újrázott taps – aztán lassan homályba vész az érdemi része a jelenségnek. Pálffy Margitot régóta ismerem, a pódiumok hősnője, a versmondás emblematikus alakja, aki most kötetben is megpróbálja összegezni a negyven év változatos, szorgos tevékenységét, amely a színházak körül, az előadóestek izzásában lezajlott. *A Jelentés a szívdobogásról – A versmondás Piafja: Pálffy Margit* című kötet kellemes csalódást kelt. Egyrészt, mert gazdagon dokumentált anyag, sok-sok apró, jellegzetes melléklettel érzékelteti, idézi fel a pálya egyes részeit, másrészt mert a környezetrajz, a háttér szintén színes, eleven. Mert a naplótöredék valódi bepillantás az adott életszakasz titkaiba, a sorsszerű, olykor véltetlen elemek ugyanis éppúgy feltűnnek, mint a kiszámított pillanatok: ez a kettősség teszi izgalmassá a kötetet. Egy előadóművész vallomása – ezt a címet is adhatta volna művének a szerző, mert az

őszinteség is hozzájárul ahhoz, hogy nem egyszerű, tárgyilagos szöveget olvasunk, hanem egy-egy felemelkedést a megvalósult est magába, teljesítményébe, majd látjuk a készülődés megannyi apró, de mindenképpen szükséges fázisait.

Kezdjük a névvel, hiszen ez egyáltalán nem közömbös egy nyilvánosság előtt szereplő embernek. Kiderül, hogy a születési név nem volt elég jó, az Aliz vagy Eliz, Szécsi Margittól vette át a Margitot, aki ilyen módon is alakította pályáját. A vele való kapcsolata, megismerkedésük és közös fellépéseik felidézése külön élvezetes fejezete a könyvnek, és az irodalommal való szoros kapcsolat „eljegyzettsége” is innen adódik. Az életrajz csupa előadóművészeti dátum, fotó fellépésekről, helyzetekről, kezdetben például a Szécsi-estekről. (Ezek csúcspontja a Madár-e az Denevér, 1979-ből.) Látom a barátok, ismerősök lelkes sajtócikkeit, Fodor András, Ember Mária, Tarján Tamás, Szokolczay Lajos lélekbe markoló sorait, és megértem:

Szécsi Margittal, 1988. március 9. (fotó: Száraz András)

Pálfy Margit a figyelem középpontjában végezte „munkáját”, a közönség mellett a szakma asszisztenciájával. Meglátom Szervác Jóska alakját, kissé zavart, magyarázkodó mosolyát Margittal, és megértem, kettőjük „együttes futása” szintén a pálya külön fejezete.

Egy újabb fejezet Pálfy Magit naplójának részleteit tartalmazza. (Talán olvastunk volna belőle többet is.) A ’90-es évek! A Szécsi Margit halála utáni időszak. Gyász, megrendülés, em-

lékezés. A memento szép és megrendítő.

A színházi évek, szerepek kezdeti időszaka. *A Vén Európa Hotel.* (Véletlenül láttam is.) Békéscsaba, Debrecen.

„Törékeny, légius teremtés. Meztírláb, hófehér ruhában áll a színpadon. Kelléke hangja, gesztusai, a két tragikus sorsú költő tekintete, s a vulkánként föltörő szenvedély, amelynek eredője a költői gondolat, s nevelője a sandát nem ismerő, alkura alkalmatlan színész, Pálfy Margit.” Bogyay Katalin sorai ezek, de mindenképpen jellemzőek.

Lapozgatjuk a képmellékletet. Ismert szerzők, a hajdani hősi időkből. A Lezsák-est összehajolós pillanata a fellépés előtt. A Vörösmarty téren Valachi Annával. Ferencz Évával a Rátkai Klubban. Buda Ferencsel és Berencz Andrással Sopronban. És ne feledjük: egyike volt azon előadóművészeknek, akik műsorukkal, versösszeállításukkal a nyugati magyarság pódiumaira is eljutottak. Az egyik fotón Borbándi Gyulával látjuk Stockholmban, a másikon Szörényi Évával Los Angelesben.

Külön fejezet mutatja be a műsorokat, az ezekre érkező reflexiókat. Kovács Etelka írja róla: „Aki verssé válik a pódiumon.” És talán tényleg ezt volt a lényeg. A költők – akiknek a verseit pódiumra vitte – is ezt értékelték a legjobban. Különleges vállalkozások, kevésbé ismert művek, felcsillanó lehetőségek. Kondor Béla és Márai Sándor versei, amint megragadják a közönséget Pálfy Margit előadásában. Vagy Sissi verseinek előadása. És a Latino-vits-műsor a színész 75. születésnapján.

Nagy Lászlóval, 1977-ben

A pálya végén összegyűlik minden. Fotók, kis cetlik, kézzel írt versek, vallomásos levelek. Megrendülten láttam Utassy barátom *Szárszó* című versét, Margitnak címezve. Vagy Turcsány Péter felszólítása elérte-e: „Szabadság fekete sirálya, / ne vinnyogj lángot éjszakánkra.”

És Szervác Jóska *Vacak* című verse, mely a legmélyebb összertozásról ad számot egy lát-szólag könnyed csevegésben.

Talán az is jó, hogy időben hagyta abba. A pálya így is teljessé vált. A pódiumok hősnője

megértette, az illúziókeltésnek is megvannak a szabályai – és lehetőségei. Ő nem akart kilépni abból a szerepből, amit gonddal, évek, évtizedek alatt felépített. Inkább összeszedte a szétszórt gyöngyöket, és mint egy emlékköny-be: letette elének az elszórt pillanatok. Mi pedig élvezettel merülünk el a felkínált szabadságban, a valamikori szívdobogások ritmusának szép emlékeiben.

Péntek Imre